

30/2010. (III. 11.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak országos népszavazás kitűzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ív mintapéldányának, illetve az azon szereplő kérdés hitelesítésével kapcsolatban hozott határozata ellen benyújtott kifogás tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 328/2007. (IX. 12.) OVB határozatát megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

I.

Az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) 328/2007. (IX. 12.) OVB határozatával hitelesítette a magánszemély által benyújtott aláírásgyűjtő ív mintapéldányát. Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt: „Akarja-e Ön, hogy a soron következő választástól az országgyűlési képviselők száma jelentős mértékben, a jelenlegi háromszáznolcvanhatról kettőszázötvenkettőre csökkenjen?”

Az OVB határozata a Magyar Közlöny 2007. évi 120. számában, szeptember 15-i dátummal jelent meg.

Az OVB határozatával szemben egy magánszemély - a törvényes határidőn belül, 2007. szeptember 25-én - kifogást terjesztett elő.

A kifogás előterjesztője arra hivatkozott, hogy az Alkotmánybíróság 25/2004. (VII. 7.) AB határozata értelmében szervezetalakításról szól az olyan kérdés, amely arra irányul, hogy az Országgyűlés a jelenleginél kisebb létszámmal működjön. Az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdés *d)* pontja szerint nem lehet országos népszavazást tartani az Országgyűlés hatáskörébe tartozó személyi és szervezetalakítási (-átalakítási, -megszüntetési) kérdésekről.

II.

Az Alkotmánybíróság a kifogást az Alkotmány, az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.), valamint a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) alábbi rendelkezései alapján vizsgálta meg:

1. Az Alkotmány szabályai szerint:

„28/C. § (5) Nem lehet országos népszavazást tartani:

(...)

d) az Országgyűlés hatáskörébe tartozó személyi és szervezetalakítási (-átalakítási, -megszüntetési) kérdésekről.”

2. Az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) szerint:

„10. § Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

(...)

b) a kérdésben nem lehet országos népszavazást tartani, (...)”

3. A Ve. szerint:

„130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet - az Alkotmánybírósághoz címezve - az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani. (...)

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

III.

A kifogás megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság előkészítő eljárása során értesült arról, hogy a kifogást előterjesztő személy időközben meghalt.

Az Alkotmánybíróságnak ezért vizsgálnia kellett, hogy ez a körülmény a kifogás elbírálására hatással lehet-e.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 20. §-a kimondja: „Az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el.” Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során több olyan határozatot hozott, amelyek értelmében az indítvány hatályosságának feltétele, hogy az indítványozó jogképességgel bíró személy legyen (35/B/1990. AB határozat, ABH 1990, 257-258.). Ha a magánszemély indítványozó halála folytán jogképessége megszűnik, akkor az „indítvány hatálytalanná válik”, és az Alkotmánybíróság az eljárást megszünteti. (1506/E/1992. AB végzés, ABH 1994, 899.; 1053/B/1997. AB végzés, ABH 1998, 1275.).

Ugyanakkor van olyan határozat is, amely az indítványozó halála esetén az eljárást nem önmagában a jogképesség hiánya miatt szüntette meg, hanem az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat 31. § e) pontja (ABH 2003, 2065, 2076.) alapján, vagyis azért, mert az indítvány okafogyottá vált (303/C/1996. AB végzés, ABH 2004, 1993.).

Az Alkotmánybíróságnak nem először kell döntenie arról, hogy mi a teendő az indítványozó halála esetén. Az Alkotmánybíróság 2006. szeptember 25-én állásfoglalást fogadott el „az indítványozó halála esetén követendő eljárásról” [1/2006. (IX. 25.) Tü. állásfoglalás]. Az állásfoglalás szerint az Alkotmánybíróság alkotmányvédelmi funkciójából, a közérdekűség elvének gyakorlati alkalmazásából következően az Alkotmánybíróság az indítványozó halála esetén az indítványát érdemben elbírálja, ha az érdemi elbírálás feltételei adottak.

A Ve. 130. §-ában szabályozott hatáskör az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 1. § h) pontja alapján megállapított hatáskörei közé tartozik. Az Alkotmánybíróság eljárására e hatáskörcsoporton belül is az Abtv. eljárási szabályai az irányadók. Az Alkotmánybíróság minden hatáskörének gyakorlására irányadó eljárási szabályokat az Abtv. III. fejezete tartalmazza.

Az Alkotmánybíróság ezért a jelen eljárásban sem látott okot arra, hogy önmagában a kifogás benyújtójának halála következményeként a kifogás elbírálására irányuló eljárást ebből az okból akár az Abtv., akár a Ve. alapján megszüntesse.

2. Az Alkotmánybíróságnak a kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás, melynek során az Alkotmánybíróság - alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban - azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogás megfelel-e a Ve.-ben és az Nsztv.-ben foglalt feltételeknek és az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

3. Az Alkotmánybíróság eddig három esetben foglalt állást az országgyűlési képviselők számának csökkentésére vonatkozó népszavazási kérdésről.

A 25/2004. (VII. 7.) AB határozatban az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy nem tartható népszavazás az alábbi kérdésben: „Egyetért-e azzal, hogy a Magyar Köztársaság Országgyűlése a jelenleginél kisebb létszámmal működjön?” A határozat indokolása három érveléssel támasztotta alá a rendelkező részben foglalt döntést. Az akkor vizsgált kérdés egyrészt ellentétben állt az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésének d) pontjával. Másrészt a kérdés nem felelt meg az úgynevezett jogalkotói egyértelműség követelményének, mivel a kérdésből nem derült ki, hogy a kezdeményezők milyen létszámú parlament kialakítását kívánták elérni. Harmadrészt az aláírásgyűjtő ív azért nem felelt meg a jogszabályi előírásoknak, mert azt tartalmazta, hogy a kezdeményezők véleménynyilvánító országos népszavazás megtartására törekedtek. A kérdés Alkotmányba ütköző voltával összefüggésben a határozat a következőket állapította meg: Az országgyűlési képviselők száma - minthogy az Országgyűlés a képviselőkkel áll - az Országgyűlés mint szerv alakításának a kérdései közé tartozik. Az Országgyűlésnek a képviselők számára vonatkozó döntése az Országgyűlés létrehozásával közvetlenül összefüggő, az Országgyűlést mint népképviselési szervet alakító kérdés. Az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésének d) pontja valamennyi szervezetalakítási kérdésben kizárja a népszavazást, az Országgyűlés tekintetében ezért nemcsak a parlamenti bizottsági struktúra és a frakciók tevékenységének kérdése nem lehet népszavazás tárgya, hanem az országgyűlési képviselők száma sem. (ABH 2004, 381, 385.)

Az 58/2006. (X. 13.) AB határozat az alábbi kérdés népszavazásra bocsáthatóságát vizsgálta: „Kívánja-e Ön, hogy a Magyar Köztársaság Országgyűlésébe az országgyűlési választások útján képviselői mandátumot szerző országgyűlési képviselők számát százötven főben határozza meg a választási törvény?” Az Alkotmánybíróság irányadónak tekintette a 25/2004. (VII. 7.) AB határozat indokolásának azt a megállapítását, amely szerint az országgyűlési képviselők számáról nem tartható választópolgárok által kezdeményezett népszavazás. Az 58/2006. (X. 13.) AB határozat indokolása megállapította: A népszavazás kezdeményezői jelen esetben pontosan meghatározták, hogy az országgyűlési képviselők száma százötven fő legyen. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az ilyen mértékű létszámcsökkenés nemcsak a választási rendszer teljes átalakításával járna, hanem

szükségképpen maga után vonná az Országgyűlés belső szervezetének átalakítását is, amelynek kereteit az Alkotmány határozza meg. Az Alkotmány 21. § (2) bekezdése alapján az Országgyűlés állandó és ideiglenes bizottságokat hozhat létre, valamint a 24. § (4) bekezdése alapján a Hárszabályban állapítja meg saját működésének és szervezetének szabályait. Ezért az eredményes népszavazás nyomán az Országgyűlésnek át kellene alakítania saját szervezetét. (ABH 2006, 657, 659-660.)

A 62/2007. (X. 17.) AB határozattal (ABH 2007, 717.) elbírált ügyben az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés arra irányult, hogy az országgyűlési képviselők száma százkilencvenhárom fő legyen. A kérdés szerint „Egyetért-e Ön azzal, hogy a 2010-es általános országgyűlési képviselő választáskor 193 parlamenti képviselő kerüljön megválasztásra a jelenlegi 386 helyett?” A határozat szerint az 58/2006. (X. 13.) AB határozatban foglalt szempontok ilyen arányú létszámcsökkentés esetén is irányadóak: az eredményes népszavazás a választási rendszer teljes átalakításával járna, és szükségképpen maga után vonná az Országgyűlés belső szervezetének átalakítását is, amelynek kereteit az Alkotmány határozza meg. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az aláírásgyűjtő ív mintapéldányán szereplő kérdés az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésének *d)* pontjába ütközik; az Alkotmánybíróság a 245/2007. (VII. 31.) OVB határozatot megsemmisítette, és az OVB-t új eljárásra utasította.

4. A fentiek alapján megállapítható, hogy az a kérdés, amely a megfogalmazása szerint az „országgyűlési képviselők száma jelentős mértékben, a jelenlegi háromszáznyolcvanhatról kettőszázötvenkettőre” való csökkentésére irányul, az Alkotmány 28/C. § (5) bekezdésének *d)* pontjába ütközik, mert szervezetalkításnak minősül az Alkotmány e szabálya alkalmazásában az, ha az Országgyűlés a saját összetételét, a képviselők számát illetően hoz döntést.

Az Alkotmánybíróság ezért az Országos Választási Bizottság 328/2007. (IX. 12.) OVB határozatát megsemmisítette, és az Országos Választási Bizottságot új eljárásra utasítja.

Az Alkotmánybíróság a határozat közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2010. március 8.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró